

תוצאות המלחמה: הטור החיובי במאזן

רוני ברט

ניתוח מאוזן של המלחמה מחייב לדון בתוצאות חיוביות ושליטיות כאחד. ואולם השיח הציבורי מתמקד רובו ככולו בגילויים השליליים שנחשפו במלחמה, והשיח המקצועי-המחקרי מתמקד בעיקר בכשלים ובלקחיהם. כדי לאזן את התמונה מן הראוי להציג בקצרה גם את הטור החיובי במאזן, ובו עוסק מאמר הזה.

מכה צבאית לחזבאללה

מאות לוחמים נהרגו ונפצעו. טקטיקת הפעולה נחשפה. התשתית הפיזית של הארגון בדרום לבנון, בביירות ובבעל בק נפגעה משמעותית. קו המוצבים לאורך הגבול נהרס לחלוטין לאחר שנכשל בתפקידו להסב לצה"ל אבדות כבדות. תחמושת רבה נצרכה ונפגעה. מעל לכול, מערך הרקטות לטווח הארוך והבינוני נפגע פגיעה קשה נותרו מעט רקטות כאלה, ככל הנראה.

מעמדו של חזבאללה נחלש

חזבאללה נחלש לעומת הגורמים הלא שיעים בלבנון בראשות "מחנה ה-14 במרס", כפי שאפשר לראות בהסלמה ביחסים בין הארגון לממשלת סניורה. הארגון נכשל לא רק בהרתעת ישראל אלא גם בהגנה מפניה, ובכך התערערה זכות קיומו. לפיכך

ד"ר רוני ברט, חוקר במכון למחקרי ביטחון לאומי.

רב-לאומי, שהיקפו והרכבו מאפשרים פעילות אפקטיבית מזו שהפגין יוניפי"ל וכוח זה גם מגובה ככל הנראה בנחישות בינלאומית גבוהה מזו שבעבר. תשומת לב רבה, גם של מנגנוני הביטחון של לבנון וגם של הקהילה הבינלאומית, ניתנת לחסימת נתיבים (ים, אוויר, יבשה) של הזרמת נשק מאיראן ומסוריה לחזבאללה. כל אלה מחזקים את הריבונות של ממשלת לבנון על חשבון חזבאללה ומקשים על הארגון לשקם את עצמו מבחינה צבאית (הצטיידות, בינוי, אימון).

התייחסות בינלאומית

הקהילה הבינלאומית, בייחוד המדינות המובילות באירופה, וגם מדינות הציר הערבי-הסוני (מצרים, ירדן, סעודיה) מפגינות מודעות גבוהה יותר לסכנה הגלומה בחזבאללה כגורם של אי-יציבות וביחבור בינו לבין איראן. מודעות זו באה לידי ביטוי בסבלנות היחסית שהופגנה כלפי ישראל

התחדדה שאלת התפרקות חזבאללה מנשקו, אף שהיא עדיין רחוקה מליבון מעשי, כפי שאפשר לראות מהסכמתו של חזבאללה לא לשאת נשק בפומבי. גם בתוך הקהילה השיעית יש פוטנציאל בעייתי, אם השיקום לא יתקדם כראוי או שיהיה חשש בדרום השיעי ובדאחיה השיעית שהתנהלותו של חזבאללה עלולה לגרום סיבוב נוסף של לחימה על חשבונם. אפשר לקבוע, לכל הפחות, שדימוי חזבאללה כ"מגן לבנון" מבוסס פחות אחרי המלחמה משהיה לפני. אשר לחסן נסראללה עצמו, שהוא אחד ממרכיבי הכוח העיקריים של חזבאללה, התברר שאין הוא מכיר ומבין את ישראל כפי שהתגאה. כיום הוא נאלץ לחיות ולתפקד במסתרים.

ישום החלטת מועצת הביטחון 1701

צבא לבנון נפרש בדרום לבנון, לראשונה לאחר כארבעים שנה. נלווה אליו כוח

במהלך המלחמה ובתמיכה ביישום החלטה 1701, ועשויה להתבטא גם בהתייחסות בעתיד למעורבותה של איראן בלבנון. כמו כן הופגנה ביתר שאת עוצמת תמיכתה של ארצות הברית בישראל, ולא רק של הנשיא ג'ורג' בוש ותומכיו אלא גם של הקשת הפוליטית כולה.

סוריה – שחקן לא רלוונטי

לראשונה זה כשלושים שנה נתגלתה סוריה כשחקן כמעט לא רלוונטי בלבנון. בסבבי

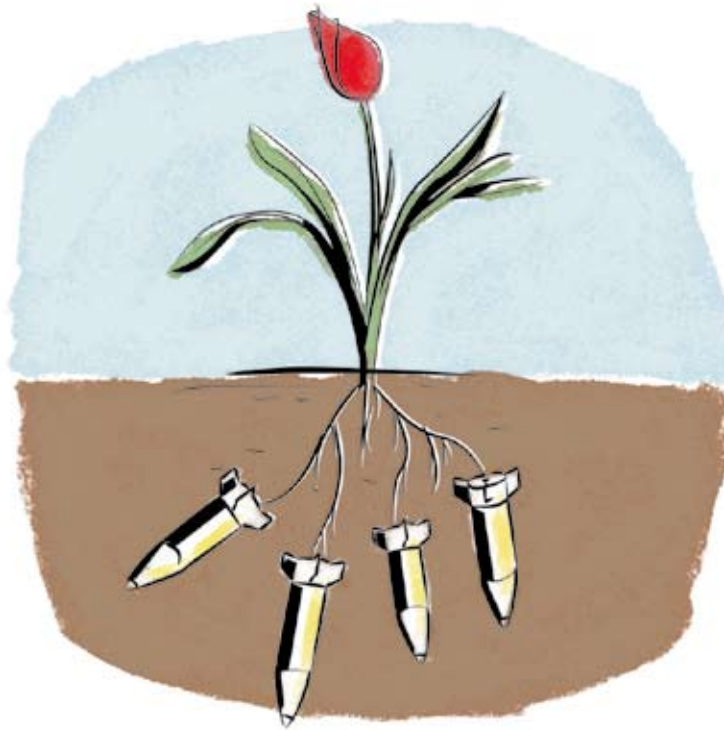
עימות קודמים חיפשו את המפתח לפתרון קודם לכול בדמשק. גם הפעם היו בזירה האירופית מי שחשבו שלסוריה יש תפקיד והשפעה, אולם בפועל לא כך היה. סוריה אמנם העבירה אמצעי לחימה לחזבאללה, אבל ההשפעה שלה על ההתרחשויות הייתה שולית. למעשה, הנשק הסורי שהשתמש בו חזבאללה מיקד תשומת לב בינלאומית לתפקיד השלילי שמילאה ועדיין ממלאת סוריה בלבנון (בהמשך לרשימת הפשעים הארוכה של דמשק ובכלל זה רצח חרירי). הסורים לא התלהבו מהחלטה 1701, אך נאלצו להשלים אותה. לאחר המלחמה נאלצה סוריה

להודיע שהיא תומכת בפיקוח על גבולה עם לבנון למניעת אספקה לא חוקית של נשק.

כושר ההרתעה של ישראל

הרתעה היא תופעה רב-ממדית (למשל כלפי מי וכלפי מה). לפחות בשלושה ממדים התחזק כושר ההרתעה של ישראל. ראשית,

כלפי הרקטות ארוכות הטווח הפגינו המודיעין וחיל האוויר יכולות והישגים מרשימים מאוד. שנית, בניגוד לתיאוריה של "קורי העכביש" הוכיחה מדינת ישראל שהיא נכונה לצאת לעימות רחב כדי לשים קץ לפרובוקציות, ושהיא מוכנה לסבול ירי רקטות ממושך על אזרחים בעורף כמחיר להשגת יעדים או להמשך עמידה/לחימה. השילוב בין שתי נקודות אלה הוא בעיה אסטרטגית לסוריה וליראן, המתכננות לשגר טילים ארוכי טווח אל תוך מדינת

ישראל. מצד אחד הוכיחה ישראל שאיום כזה איננו מרתיע אותה, ומצד אחר היא הראתה שביכולתה לפגוע קשות במערך הטילים. שלישית, נסראללה, לדבריו, הופתע מתגובתה הנרחבת של ישראל. קשה להרתיע או לתכנן להרתיע יריב הנתפס לא רציונלי

או לא צפוי. לאחר שישראל קבעה "תג מחיר" שאינו עומד בפרופורציה לפגיעה, יש סבירות גבוהה לתקופה ארוכה של שקט מפרובוקציות של חזבאללה.

עיתוי ועתיד

שלא בכוונה הרוויחה ישראל מעיתוי המלחמה. ראשית, אם תכננה איראן להפעיל את חזבאללה בעתיד נגד ישראל בהקשר אנטי-ישראלי או אנטי-אמריקני/מערבי, הרי "המוצב הקדמי" שלה ספג מכה מקדימה שהחלישה אותו ובייחוד חשפה אותו. שנית, עדיף היה לישראל שהתמודדות זו התקיימה לפני שאיראן משיגה יכולת גרעינית צבאית. שלישית, גם אם ישראל ניצחה רק "בנקודות" או אפילו השיגה רק "תיקו", שמשמעותו בעצם כישלון, אזי מדובר בכישלון ב"חזרה הכללית", במלחמה זוטא, במבחן חלקי ולא קריטי. תיקון הכשלים בתחום הצבאי (בניית הכוח היבשתי לטיפול לא רק בטרור, שיפור מערך המילואים במגוון נושאים ועוד) והפקת לקחים בתחום התכנון האסטרטגי-המדיני ישפרו את יכולת התמודדותה של ישראל עם מבחנים קיומיים בעתיד. אפשר כמעט לומר שעל ישראל להודות לחזבאללה על שהניע "אפקט של יקיצה" בצד הישראלי.

כאשר מתעמקים בטור השלילי של מאזן המלחמה, חשוב לזכור שהטור החיובי איננו קצר וודאי שאינו ריק.